

Dva gospoda pa jeden sluga.

Burka s petjem v enem dejanji.

Po Goldoni-ju

poslovenil

Dav. Hostnik.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1873.

O s o b e.

Leopold Prostín, slikar.

Ivan, njegov sluga.

Grdin.

Pavlina, mlada vdova, njegova bratranka.

Lizika, njena hišna.

Natakar.

Prizorišče: Gostilnica v Toplicah.

Prvo dejanje.

(Prednja soba z različnimi numerovanimi stranskimi durmi. Na desno Prostinova soba št. 6. Na levo, št. 4. Grdinova. Srednje durí, z razgledom na vrt. Mize — stoli — obešalo za obleko.)

Prvi prizor.

Prostin, potem Ivan.

Prostin (drži sliko v roki, stopajoč iz šte. 6):

Ivan! Ivan!

Ivan (za prizoriščem): O, saj nijsem gluh.

Prostin (ogledujoč sliko): Žalostne spomine mi vzbujata ta podoba! Pa vendar ne! Ne morem se ločiti od nje. (Jo utakne v žep.) Ivan! Ivan!

Ivan (priteče): Zdi se mi, kakor bi me bili klicali.

Prostin: Da, kakih devetkrat sem te uže poklical.

O s o b e.

Leopold Prostín, slikar.

Ivan, njegov sluga.

Grdin.

Pavlina, mlada vdova, njegova bratranka.

Lizika, njena hišna.

Natakar.

Prizorišče: Gostilnica v Toplicah.

Prvo dejanje.

(Prednja soba z različnimi numerovanimi stranskimi durmi. Na desno Prostinova soba št. 6. Na levo, št. 4. Grdinova. Srednje durí, z razgledom na vrt. Mize — stoli — obešalo za obleko.)

Prvi prizor.

Prostin, potem Ivan.

Prostin (drži sliko v roki, stopajoč iz šte. 6):

Ivan! Ivan!

Ivan (za prizoriščem): O, saj nissem gluha.

Prostin (ogledujoč sliko): Žalostne spomine mi vzbujata ta podoba! Pa vendar ne! Ne morem se ločiti od nje. (Jo utakne v žep.) Ivan! Ivan!

Ivan (priteče): Zdi se mi, kakor bi me bili klicali.

Prostin: Da, kakih devetkrat sem te uže poklical.

Ivan: Saj sem pa tudi uže kakih desetkrat odgovoril.

Prostin: Pa vendar nijsi prišel?

Ivan: I, ker nijsem še bil kave izpil.

Prostin: Kako, to je bil uzrok?

Ivan: Da, da, čisto nič drugega.

Prostin (migne z ramama): Je-li moj tornister pripravljen?

Ivan: O je; samo notri še nij nič.

Prostin: Tedaj hiti!

Ivan: Uže letim, gospod! (Vzame tobakiro iz žepa, noslja, ter odide počasi v štef. 6.)

Prostin: Vreme je za pešca zelo ugodno, album se mi bo kmalu napolnil z lepimi slikami, okolica podaje zadosta snovi; in vsakako je bolje, da se čas dobro porabi, nego da se trati z denarjem vred za mizo.

Ivan (s tornistrom, suknjo in palico): Tako. Zdaj si pa uže lahko daste osedlati.

Prostin: Pazi na moje reči in na sobo!

Ivan: Ali mislite gospod, dolgo časa izostati?

Prostin: Štirnajst dnij; morebiti tri tedne.

Ivan: No, lep čas! Oh, ko bi me gospod hoteli vzeti seboj. Ej, pa vsaj me še lahko vzamete, pojdem še, če hočete.

Prostin: Ne, Ivan. Moram biti sam, da si preženem sitne muhe.

Ivan: Nič vas ne bom motil, držal se bom, kakor bi me ne bilo.

Prostin: Ne, ne, sam hočem biti.

Ivan: E, pa nij dobro človeku samemu biti. I, morda bi vam pa bil v nadlego?

Prostin: O bog ne daj! Jaz vem, da si zvest, pošten sluga — akopram malo budalast in jezičen, — pa sem se te uže popolnoma pri-
vadi.

Ivan: Čisto tako tudi jaz o vas mislim, čisto tako no, tudi jaz sem se vas uže čisto pri-
vadi.

Prostin: Ti si dober dečko, Ivan.

Ivan: Le seboj me vzemite, pa vam bom take bril, da vas bode smeha konec.

Prostin: Smeha? O nikakor ne! Ivan, ti ne veš, kako ljubezen muči in trapi.

Ivan: Aha, ljubezen? Vi ste tedaj ob-
streljeni?

Prostin: Ženska, ki sem jo ljubil, — častil, — uže sva se imela poročiti —

Ivan (mu podaje suktnjo): Tako! Ta je ohlapna, nič ne tišči.

Prostin: Pa je — iz meni nerazumljivih uzrokov — morda zaradi neopravičene ljubosumnosti — raztrgala najino lepo zvezo, — ogibala se mojega pogleda —

Ivan: Da, vsakdo ima svoj križček, da ga nosi. (Obesi mu tornister čez pleča.) Pripnite si tornister, gospod.

Prostin: Oh, Ivan, meni je umreti.

Ivan: O vsaj sem dejal nekaj žemelj notri.

Prostin (ga ne posluša): Ti ne poznaš te muke.

Ivan: O poznam jo, poznam!

Prostin: Kaj? ali si tudi ti zaljubljen?

Ivan: Zaljubljen? O bog ne daj! Zateleban sem pa, tisto pa tisto. Jaz pa ona sva služila skupaj v eni hiši. Če rečem „ona“, mislim tisto, saj veste, tisto rumenolaso, okrogla je in lična, pa črne lase ima kakor krokar perje. E pa prijazna je, prijazna. — No, gospóda je to zapazila, ter nama je dala popolno prostost, to se pravi, izpudila naju je. Jaz sem prišel k vam v službo, kam je pa ona šla, tega pa dozdam še pri nobenem uradu nisem mogel izvedeti. — Tedaj vidite gospod, da moja pa vaša osoda niste niti za centimeter različni. Pa jaz jo trpim po moško! Vzemite si tudi vi, gospod, mene za izgled — Bodite tudi mož! Križe moramo vsi voljno nositi. Nosite tudi vi! (Mu da palico.)

Prostin: O! ti jo gotovo še najdeš — toda jaz.

Ivan: Da, se ve da; ako boste vedno le zdihovali in stokali!

Prostin: E dosta! — Ali imaš še kaj denarja?

Ivan: Za šest grošev drobiža; in česar jaz nimam, imate vi, gospod!

Prostin: Dolžan sem ti še plačo za ta mesec. Ker pa nijmam več, kakor mi je za pot treba, zapovedal bom, da ti nema med tem časom ničesa manjkati.

Ivan: Vaša povelja so moje želje.

Prostin: Tedaj z bogom, Ivan!

Ivan: Idite v božjem imenu, pa pametnejši se vrnite!

Prostin: Svoj denar dobiš, kadar se vrnem.

Ivan: Oh, med tem mi bode pač dolg čas!

Prostin (odhajaje): Z bogom!

Ivan (si zatisne oči): Ne, nič z bogom; le skrivaj odidite, jaz se ne morem posloviti od vas.

Drugi prizor.

Ivan.

Ivan: Odšel je. (Gre k oknu pa maha z ruto.)
Srečno hodi, dobri pešec! — Tako! Na levo

obrat! (Pride nazaj.) Najboljše bo, da vrata zaklenem, — človek ne ve — (Zapre vrata šte. 6. ter vtakne ključ v žep.) E škoda ga je, da je odšel, škoda; prav prijeten je ta gospod in priljuden — ampak (pokaže na čelo) prav pri čisti nij. Tako-le sam popotovati, če ima slugo človek, — o jaz bi tega ne stvoril. Ko bi jaz imel služabnika, cel dan bi letal za njim. — Pa kaj čem zdaj početi, ko njega tu nij? Od dolgega časa se kri zgostí. — Kaj, ko bi si dal pijavke staviti? O ne! to je sicer pikantno, pa kratkočasno nij! — Ali si čem privoščiti brado in brke? — Ne, to ima dandanašnji že vsak človek! — nij nič imenitnega! — Aha, že vém! Na svojo drago bom mislil, to veselje me nič ne stane. Tisočkrat jo hočem objeti — se ve da, v mislih — to je neizrečeno prijetno, jaz jo bom —

Tretji prizor.

Ivan, Lizika.

Lizika (stopi iz šte. 4, ter govori nazaj v sobo):
Le brez skrbi bodite, gospod! izvedela bom tekoj.

Ivan: Ali prav slišim? To je Lizikin glas.

Lizika (se obrne): Ali si ti — Ivan?

Ivan (jo objame): Jaz sem, jaz!

Lizika: Ali si tukaj?

Ivan: Da! Kaj pa ti?

Lizika: Kaka sreča!

Ivan: Da, kaka srečna sreča, da sva se srečala. (Jo ogleduje.) Jej, jej, pa pozlačene uhanе in čipke!

Lizika: O, imam dobro službo.

Ivan: Ali pri kakem samcu?

Lizika: O ne, pri neki neomoženi dami.

Ivan: Aha, — za pesterno!

Lizika: Beži no, trap! Za hišno!

Ivan: A, to je uže prijetneje slišati!

Lizika: Pri gospej Florovi, mladi, bogati vdovi, ki se zaradi strijčevega zdravja hodi kopat v toplice.

Ivan: Kje pa stanujete?

Lizika: Tukaj-le šte. 4.

Ivan: Jaz pa v šte. 6. To je pa čudno! Tako blizu skupaj, pa nijsva se nikdar zadela drug ob drugega.

Lizika: Smo še-le včeraj prišli.

Ivan: A, zato se nijsva!

Lizika: Kaj pa ti? Odklej si že tukaj v toplicah? Ali si sam?

Ivan: Ne. Pripeljal sem s seboj nekega gospoda, pa je šel danes na pot — in ko si ti prišla sim, mislil sem ravno, kje bi dobil kaj opravka.

Lizika: Lejte, lejte, kako se je primerilo. Gospodu Grdinu bo to kakor nalašč.

Ivan: Kdo pa je ta Grdin?

Lizika: Strijc moje gospe. Ravnokar mi je naročil, naj mu poiščem kakega slugo, ker je njegov zbolel. Veš, je dober gospod, sicer malo predarežljiv gledé besedí — pa tudi še v drugem obziru.

Ivan: No, ta-le „še v drugem obziru“ jaz zelo cenim.

Lizika: A služba je le za tako dolgo, dokler smo tukaj: en téden, k večjemu kakih deset dnij.

Ivan: En teden ali deset dnij?

Lizika: Da, žalibog.

Ivan: Kaj, žalibog? Lizika, za-me je ravno prav. Osem dnij s teboj skupaj biti, to bi bila večnost — srečna se ve da.

Lizika: Tedaj sprejmeš.

Ivan: Že velja. (Na stran.) Osem dnij, to je ravno prav — oni se še le v štirnajstih dneh vrne.

Lizika: Morebiti boš pa še dalje lahko.

Ivan: O tega pa ne!

Lizika: Strijc sledí tukaj nekega ženina za gospo, akopram ona noče nič vedeti o tém; meni se zdí, da je njeno srce —

Janez: Aha, zdí se ti, da je njeno srce —?

Lizika: A saj to naju nič ne briga. Jaz te pottlej priporočim gospej, gospa te priporoči bodočemu soprogu, in ako pojde potem vse po sreči, reklo se bo kmalu: štiri srca, dvoje bitje; dva para, eno gospodarstvo. Midva deneva svoje imetje skupaj.

Grdin: Natakár! natakár! — Ali tukaj ni služabnih duš?

Lizika: Gospod Grdinov glas. Potrudi se, trenotek je ugoden.

Četrty prizor.

Prejšnja, Grdin.

Grdin (v domači suknji iz šte. 4.): Natakár! Markér! Ti najemniki so menda pozabili svoje dolžnosti —

Lizika: Kaj pa želite gospod?

Grdin: Uže celo uro čakam postrežbe. Nemarnost teh poslov je neizrečeno velika. Moja stričnica bi rada dihala jutranji zrak. (Kliče.) Kristijan! Kristijan!

Lizika (tiho Grdinu): Če je vaša milost v zadregi — bi vam lahko jaz iz nje pomagala.

Grdin: Kdo pa je ta človek? Ali pripada osebjū tega hotela?

Lizika: Ne! a zdaj je ravno brez službe, in ako bi vam bilo všeč —

Grdin: Ali ti tega nikogaršnega človeka poznaš?

Lizika: Bila sva uže skupaj v službi, jaz pesterna — on lakaj — tam sva se prav dobro seznanila.

Grdin (Liziki): Ali ima dobre lastnosti?

Ivan (Liziki): Ne predrzni se Lizika, hvaliti me v pričo gospoda — sicer me rudečica polije.

Grdin: In njegove napake? Je li brez madeža, kar se tiče poštenosti?

Ivan: Pošten sem, to je da, brez madeža pa ni človeka!

Grdin: Ali si zvest?

Janez: O, le to-le prašajte!

Grdin: Kaj pa znaš?

Ivan: Kaj znam?

Pesen.

(Iz device iz jezera.)

O jaz marsikaj umem
 In vrh tega mnogo vem,
 Ono jaz umem pa tó,
 Težko meni je lahko,
 Znam za vozom moško stat',
 In gospoda spremljam rad,
 Daleč priti tudi znam,
 Ako le vem, kam?

Rano sem pripravljen užé,
 Če me pravi čas zbudé,
 Znam pri mizi bit' služéč,
 Po jedéh ne hrepenéč,
 Kakor jagnje sem krotak,
 Če mi voljo spolni vsak;
 Ak' gospod je siten zló,
 Koj povem mu tó.

Jaz znam česati,
 Britvo sukati,
 Brado ravnati,
 Lase kodrati,
 Jaz znam kramljati,
 Besedovati.
 Se pomenk'vati
 Et cetera.

Kratko in brez hvale vse,
 Srečen, kdor dobil bo me!
 Kdor me bode v hišo vzél,
 Zaklad velik bo prejél,
 Takega, kot jaz, možá,
 Zemlja ne premore vsa.
 Torej modro storite,
 Koj me vzemite!

Grdin: Ha, ha, ha! Dolgi čas znaš preganjati. No, za kratek čas bom poskusil osem dni s teboj.

Ivan: Že velja, milostni gospod. Jaz vsaj gotovo ne bom kriv, ako se boste teh osem dni dolgočasili.

Grdin: Tu ináš goldinar za aro — toliko dobiš vsak dan.

Ivan: Vidim, da se vas bom kmalu privadil, milostivi gospod!

Grdin: Kako naj te pa imenujem?

Ivan: Brez okolnosti, kakor mi je ime —

Lizika: Ivan mu je ime, milostni gospod.

Ivan: Ko bi bilo vašej milosti to ime predolgo, mi recite pa „Kristoforus“.

Grdin: Pojdi, pa pokliči mojo stričnico!

Ivan: To bi bilo drzno, saj me jej še nij nihče predstavil.

Lizika: Saj je že tukaj.

Peti prizor.

Pavlina, Prejšnji.

Pavlina: Ljubi strijc, kaj se tako dolgo mudite!

Grdin: Oprosti — služabništvo gostilnice mi je bilo tako malo postrežljivo, da sem moral najeti novega strežnika.

Ivan: Na službo sem vam!

Pavlina: Pa se kmalu oblecite!

Grdin: Saj je tudi moj namen to odejo zamenjati z drugo, dnevnemu času primernejšo. Idi v mojo sobo, Ivan! tam najdeš mojo suknjo — zavihti palico nad njo, ter očisti jo pozemeljskega prahú.

Ivan: O, križani bog! Ko bi ne bil tako pameten, bi ne uganil, da bi bili to lahko z nekoliko prostima besedama tako-le rekli: Ivan, iztepi mi suknjo. — Ali jo čem tudi izkrtačiti?

Grdin: To se razumeje samo ob sebi.

Ivan: Jaz to tudi razumem; izkrtačil jo bom ob sebi. (Hoče v štev. 6.)

Lizika: Kam pa hočeš? Sim-le, Ivan!

Ivan: A takó! Meni je tudi prav — meni vse jedno. (Odideta oba v štev. 4.)

Šesti prizor.

Grdin, Pavlina.

Grdin: No, gospa strijčnica, kaj ste tako pobita? Ali nijsva v raji lepega sveta, kjer te čaka ples, igra, družčina in ljubezen?

Pavlina: Ravno to me dela otožno.

Grdin: Zarija sreče imela bi ti z rožnimi prsti mračne gube zgladiti na tvojem čelu. — Tisti, ki sem ga tebi izvolil, moj bratranec Albert — je bogato nadarjen s pozemeljskim blagom, zraven tega ima pa vse prednosti, ki jih dajete mladost pa lepota — *soprog comme il faut*.

Pavlina: Tako *comme il faut*, da se uže pred zaroko vede kot soprog. Ali bi nas ne bil imel sprejeti in pozdraviti? Strijček, vaš varovanec se mi mrzi, predno sem ga videla.

Grdin: O, bodeš pa potlej milejše sodila, ko bode na uho ti šepetaje z mogočno besedo se zagovarjal. Kdo ve, morda je nežno iznenađenje.

Pavlina: Če se mu je pa najin prihod uže včeraj zvečer naznanil?

Sedmi prizor.

Prejšnja, Natakár, Ivan.

Natakár: List za števí. 4.

Grdin: Za-me?

Natakár: Da, od natakárja pri „zlatem gozdu“. (Odide.)

Grdin (ogleduje list): Od Alberta — pečat mi je znan; bič pa lovski rog. Ta objava diši pomošusu — moj bog! da bi le bolan ne bil.

Pavlina: Čitajte vendar!

Grdin (číta): „Dragi bratranec! Oprostite, da moram veselje, obiskati vas in svojo lepo strijčnico, odložiti za nekaj ur. Več mojih prijateljev je napravilo lov — tu me ne sme, kakor boste sami sprevideli, manjkati. — Z naj večjo željo, seznaniti se osobno s svojo čarobno sorodkinjo — Vaš Albert“.

Pavlina: Zelo galantno! — Mene žrtvovati lovu.

Grdin: Ne tako hudo, Pavlinka. O, meni se zdi, da ti še vedno po glavi roji spomin na tvojega Leopolda, da si proti drugim tako ostra.

Pavlina: O, strijček, ko bi ga vi poznali!

Grdin: Meni je čisto všeč, da ga ne poznam. Vetrnjak, ki je tebe snubil, pa drugi dvoril —

Pavlina: Da, gotovo! To je bilo grdo, neopravičljivo.

Ivan (stopi z oblekami pod pazduho in velikim plaščem, ki ga na obešalo obesi, iz šte. 4, ter poje):

Kaj boš za manoj hodil,
Pa zbiksane škornce nosil

Grdin: Kaj se predrzneš pred mano peti?

Ivan: Pred vami? Ne zamerite, vi ste mi kazali hrbet.

Grdin: Molči, ti pravim!

Ivan: O, saj je pesem uže tako končana.

Grdin (Pavlini): Moj bratranec Albert pa je —

Pavlina: Ljubi strijc, molčite mi o njem in o drugih, nobeden nij nič vreden! (Gre v ozadje.)

Grdin (za njo): Lepo te prosim —

Pavlina: Drugo pot, strijc. (Odide v št. 4.)

Ivan (iztepa obleko).

Grdin: Moj bog, kaj pa počenjaš? Kak prah pa bo —

Ivan: O joj, saj nijsem vedel, da ste še tukaj —

Grdin: Dobro! Dobro! (Se potiplje po trebuhu.) Jaz ne vem, nekaj bi si moral vzeti.

Ivan: Vzemite si kak stol, gospod.

Grdin: E, budalost! Naroči mi v kuhinji kaj, kaj lahkega.

Ivan: Vino je najlažje, kar se dobi v hiši.

Grdin: Ne, škodelico juhe.

Ivan: Dobro! Škodelico juhe, kolikor mogoče lahke. (Odide skozi sredo.)

Osmi prizor.

Grdin, pozneje Prostin.

Grdin: Kar je res, je res: vedenje Albertovo se ne vjema s pravili pristojnosti. Lov, lov — kakor bi po poroki ne bilo dosta časa za take reči.

Prostin (skozi sredo): Strašna vročina! Še pol milje nisem prehodil, — pa sem tak, kakor bi se hotel raztopiti.

Grdin (ga zapazi): A, tuj došlec — (Pozdravlja).

Prostin (pozdravlja): Pridobitev za toplice. (Se vsede.)

Grdin: Vsedel se je? O, pa uže rajši nemoten v mirni samoti popijem svojo juhico. — Služabnik bo menda našel sled za menoj. (Odide v štef. 4.)

Deveti prizor.

Prostin, Ivan.

Prostin: Bog ve, kje je Ivan? Ključa nij v vratih — menda ga je seboj vzal. (Pozvoni.)

Ivan (za prizoriščem): Potrpite malo! — (Priteče s škodelico juhe.) Človek se še oddahniti ne more. (Piha po juhi, mu jo hoče dati — ga spozna.) O!

Prostin: No kaj pa? Jaz sem, Ivan, jaz; — To se ti čudno zdi, kaj ne da?

Janez (osupnen): Vi? Vi ste? — Oh, zakaj ste —

Prostin: Kaj pa imaš tu?

Ivan: Kaj? I, jaz ne vem — jaz, i menda je juha — če me moje oči ne slepijo.

Prostin: Za koga?

Ivan: Zdaj pa še prašate, za koga?

Prostin: A tako — sem uže vganil —

Ivan: A — ha!

Prostin: Videl si, da grem, kaj ne da, pa si bil tako postrežen — Hvala lepa, dečko —

Ivan: No, če nočete — (Se obrne, da bi odšel.)

Prostin: Ne, ne!

Ivan: Saj ste dejali, hvala lepa, dečko.

Prostin: Razumi vendar prav —

Ivan: E, silil vas ne bom, bog vé, da ne, — da bi jo le meni na ljubo izpili, to bi bilo preveč prijaznosti.

Prostin: Ah, — daj vendar sem! (Vzame škodelico, pa pije.)

Ivan (ga opazuje): Kupa je izpraznena!

Prostin (se oddahne): A, po tako dolgem potu škodelica juhe ne more škoditi.

Ivan: Onemu bode še manj škodila. (Postavi škodelico na mizo.) Gotovo ste kaj pozabili gospod, da ste se še enkrat vrnili?

Prostin: Ne, vrnil sem se od svojega potovanja popolnoma. No, kaj me tako gledaš? — Res je res — prav gotovo! —

Ivan (na stran): Prav gotovo? — O tristo zelenih!

Prostin: Da bi tako sam hodil, peš, s težko bisago — to je bila nespametna misel.

Ivan: Dovolite, ta misel nij bila nespametna — potovanje bi vam bilo tiste zaljubljene muhe iz glave izbilo —

Prostin: Zaljubljene muhe? — Misliš, da bom res vedno stokal in koprnel zaradi ženske trmoglavosti. — Ne, Ivan, to bi bila slabost — to ne bi bilo moško.

Ivan: Je, no, nekaj malo nemoštva je vsakemu dano na tem svetu, še najmodrejšemu.

Prostin: Potem pa mi je tudi neki star znanec, Albert, ki sem ga srečal, odsvetoval —

Ivan: Pa pokrajine, ki jih je vaša milost med potom hotela slikati. —

Prostin: Kakor da bi truden človek mogel slikati.

Ivan: Grem pa po voz za vašo milost — (Hoče iti.)

Prostin: Povej mi vendar, Ivan, kako je to: iz početka si bil tako žalosten zaradi mojega odhoda, zdaj je videti, kakor da ti ne bi bilo prav, da sem se vrnil.

Ivan: Meni, da ne bi bilo prav, da ste se vrnili? (Na stran.) Joj, ko bi zdaj oni prišel!

Prostin: Kje je moj ključ?

Ivan: Tedaj ste res sklenili —

Prostin: Da tukaj ostanem — in se opraviim.

Ivan (na stran): No, lepo sem naredil — zdaj hočem le po drugo juho. — (Hoče iti.)

Prostin: Ne hodi mi proč! — Morebiti te bom potreboval. (Odide v šte. 6.)

Deseti prizor.

Ivan.

Ivan (sam): Šentaj, kaj takega se pa še nikdar nij zgodilo! — Dva gospoda sem si navlekel na vrat. Prvi naroči juhe, drugi jo pa izpije. — Enega moram pustiti, to uže vidim! — A katerega? Mladi je ljubeznjiv možek, ravna z menoj, kakor sè svojim prijateljem, in mi plačo dolžan ostaja — velik uzrok, da ga ne pustim. — No, stari pa tudi nij še prenapačen — tolar darila — in vsak dan en tolar; pa še Lizika je zraven — in zakonski blagoslov, ženitev in bodočnost. — Oh, ko bi se človek mogel razdeliti na dvoje! — Pa to se ne dá, iz več uzrokov ne — pa Liziki bi vem da tudi ne bilo všeč. Da! kaj pomaga? Odločiti se moram! — a za katerega? Stoj! Tolar bom vrgel, pa bom gledal, ali je mož ali je številka. Mož je mladenič, šte-

vilka pa starec, mož je Prostin, številka pa Grdin. Da, da! to je pametno, Ivan, moj sin. (Izleče denar in ga hoče zalučati v zrak — v tistem trenutku zakliče Grdin za kuliso.)

Grdin: Ivan!

Ivan: Številka se glasi! — Gotovo hoče suknjo preobleči, jaz je pa še iztepel nijsem. (Vzame suknjo.) Številka ima prašno suknjo! Stoj, najprej moram žepe izprazniti! (Dene na mizo, kar je bilo v žepu.) Na juho je številka gotovo že pozabila. (Postavi škodelico pod mizo, in krtači Grdinovo suknjo.)

Prostin (za durmi): Ivan!

Ivan: O Bog pomagaj, mož kliče. — No, zdaj mi bo pa še mož tudi preglavico delal. (Skrije suknjo.)

Prostin (ponuja suknjo iz sobe): Na, Ivan, skrtači mi suknjo. — (Mu vrže suknjo.) Pa urno! (Gre zopet nazaj.)

Ivan: Že dobro! — Dve suknji! — Konkurenca se začinja! — O številka, jaz ne vem, kaj bi z možem počel. — Stoj! Najprej se pregledajo zopet žepe! (Položi na mizo, kar je bilo v žepu.) O! strašilo me dvojno delo pa res ne bo. — (Krtači.) Se bom pa dvakrat menj trudil — pa bo!

Grdin (notri): Ivan, ti lena stvar ti! Ali bo kaj?

Ivan (vpije noter): Le potrpite!! Številka je sitna — Urno, dajmo mu kaj! (Utakne Prostinove reči v Grdinove žepe, pa narobe.) Tako! da bi le oba naenkrat ne začela. —

Enajsti prizor.

Ivan, Grdin.

Grdin (v vratih, golorok): No, ali bo skoraj kaj? —

Ivan: O, je že vse pripravljeno!

Grdin: Kaj pa moja juha?

Ivan: I kaj pa menite prav za prav se svojo juho?

Grdin! Kaj, nesrečnež ali si pozabil —

Ivan: Lepo vas prosim gospod, nikar se ne kregajte zaradi požirka juhe — je nij več bilo.

Grdin: Kaj praviš?

Ivan: Jaz pravim, da je zgornja juha prekipela, spodnja se je vkuhala, kar je bilo v sredi, je pa meso popilo.

Grdin: O, to je uže moja nesreča! ves slab sem uže.

Ivan: Lepo vas prosim, gospod! ne jemljite si praznega želodca tako k srcu. — Tukaj-le imate suknjo. — (Mu pomaga.)

Grdin: Jaz ne vem — ta suknja — (Se muči, da bi jo oblekel).

Ivan: Vi ne veste, — ta suknja? — Dajte se no malo upreti!

Grdin: Nij mogoče, sicer je imela tako široke rokave —

Ivan: Aha! že vem! Ta suknja nij vaša; to je neka druga suknja, nij vaša.

Grdin: Neka druga? Nij moja? Kako je pa to?

Ivan (mu da njegovo suknjo): Gospod, nikar se ne brigajte! — Podplat, nek sluga, ki je ob enem tudi moj prijatelj, me je prosil, naj mu iztepem suknjo za enega njegovih gospodov. Jaz sem privolil in v tem privoljenji blagovolite iskati uzrok te zamenjave.

Grdin: Moja zadovoljnost pojema, Ivan, ti si ves razmišljen.

Ivan: O, gospod Grdin, saj sem lahko, ko mi Lizika vedno po glavi róji.

Grdin: Nemam ničesa zoper to, a tvoj gospod zaradi tega ne sme škode trpeti. — Občutek ljubezni povzdiguje, oplemenituje človeka. — Obriši mi prah s črevljev!

Ivan: Da! To me povzdiguje, oplemenituje.

(Poklekne, ter si dene Grdinovo nogo na koleno.)

Prostin (zunaj): Ivan!

Ivan: Šentaj!

Grdin: Zdi se mi, da sem tvoje ime slišal.

Ivan: E, menda ne.

Prostin (zunaj): Ivan!

Ivan (poskoči, ter pusti Grdinovo nogo).

Grdin: Uho me nij prevarilo — zopet te je nekdo poklical.

Ivan: Aha, že vem. Podplat je — Suknjo hoče! — Gospod, le mirni tukaj-le počakajte, takoj pridem. (Hoče sè sukngo v šte. 6.)

Grdin: Ivan, menda sem jaz vendar malo več, nego sluga Podplat.

Ivan: Jaz sem Podplatov prijatelj — Podplatov gospod je surov človek — bi morebiti Podplata zlasal — kdor pa Podplata zlasa, mene zlasa! Punktum! (Urno v šte. 6.)

Dvanajsti prizor.

Grdin, pozneje Pavlina.

Grdin: To človeče je neumno, a ima srce za prijateljstvo in ljubezen, te lastnosti mi tola-

žijo jezo. (Zagledavši Pavlino.) No, ljubeznjiva moja — se je li vrnil pokoj v razburjeno srce?

Pavlina: Časa ste mi zato dosti pustili. — Tako ste počasni —

Grdin: Nadejal sem se, da je tvoj bratranec Albert le za to rekel, da gre na lov, da bi se ti nenadoma zmuznil v srce.

Pavlina: Molčite mi o onem gospodu; njegovo ravnanje je neopravičljivo.

Grdin: Kakor da bi bil tisti tvoj gospod Prostin —

Pavlina: Gospod Prostin me je prevaril. Odpovedala sem se mu za vedno. Ali bi vas bila mogla bolje o tem prepričati, nego da sem vam dala vse liste, da bi mu jih nazaj poslali?

Grdin: Nazaj poslal? O bog ne daj! V ogenj s temi vešami ljubezni. Le brž! Iz žepa v ogenj. (Išče po žepih.)

Pavlina: Kakor se vam zdi.

Grdin: Kje pa je listnica? — Saj je vendar v tej suknji bila. Čudno! (Potegne medaljon iz žepa.) Kako? Kaj pa to? Medaljon! Slika?

Pavlina (smehljaje se): Glejte, glejte strijček. (Jo pogleda.) Kaj? Moja?

Grdin: Da, podobna ti je.

Pavlina: To je tista podoba, za katero sem Prostinu sedevala — ki jo je vedno na srci nosil. —

Grdin: Kako je prišla od njegovega srca
meni v žep?

Pavlina: Tega ne umejem.

Grdin: Počakaj, jaz si nekaj mislim.

Pavlina: Ali —

Grdin: Vem; Ivan, da, noben drug —

(Kliče.) Ivan!

Pavlina: Že gre —

Grdin: Le bliže, le bliže, ti zmešnjava, ti
zmeda ti?

Trinajsti prizor.

Prejšnja, Ivan.

Ivan: Ali gospodu nij tako prav?

Grdin (mu pokaže sliko): Kaj je to? Kaj to
pomenja? Kdo je to?

Ivan: To? To je navaden žensk obraz.

Grdin: Kaj si počel z mojo listnico? —
He? Na dnu žepa je bila skrita, zdaj pa to-le
tujo reč namesto nje dobim —

Ivan (na stran): O — to je pa zmotnjava —

Grdin: No? — Ali si nem, ka-li?

Ivan: Čakajte malo — razsvetlil vam bom to stvar. Bržkone sem jaz — kakor sem vedno razmišljen — to žensko vam v žep spravil. — Pa vaša nij, to vam lahko za gotovo povem, vaša nij.

Grdin: Kakor da bi sam ne vedel tega? A čegava je?

Ivan: A tako! Čegava da je?

Grdin: Ali ne razumeješ slovenski? Čegava je, vprašam.

Ivan: A tako! Vi hočete vedeti, čegava je — no čegava, moja je. Moja je ta slika, zdaj ste slišali?

Grdin: Tvoja?

Pavlina: Ta slika —

Ivan: E neki gospod mi jo je dal, za spomin!

Pavlina: On sam ti jo je dal?

Ivan: Prav čisto sam!

Pavlina: S tem se je pa zelo prikupil originalu.

Ivan: Da, da, prikupiti se je hotel originalu, zato jo je lepšo naredil; a to nič ne deje, gospodu so se zato vendar živali vselej dobro posrečile.

Grdin: Osel!

Ivan: Se ve da; osla je tudi včasi slikal, če je nanj naletel. Mislite si gospod —

Grdin: Uže dobro! Koliko češ za podobo?
— Jaz jo kupim —

Ivan: Poberite se izpred mene, izkušnjava!
— To je spomin, zadnji spomin —

Grdin? Kako?

Pavlina: Ali je mrtev?

Ivan: Mrtev! (Se joka.) Da! Zvenel je, kakor ta mikavna lepota!

Pavlina: Pa kedaj? Moj bog!

Ivan: Da, kedaj, moj bog!

Pavlina: Pred kakimi šestimi ali sedmimi meseci —

Ivan: Da, šest ali sedem —

Pavlina (na stran): Ah, takrat sva se midva ločila! Ubogi Leopold!

Grdin (na stran): Hvala bogu! Ta overa je odstranjena.

Pavlin: Tako mlad umrl! — A — zakaj je pa umrl? Ali se ne ve?

Ivan: Se ve, da ne, nij nič povedal. Neka notranja bolezen ga je usmrtila.

Pavlina: Menda otožnost?

Ivan (na stran): Kaj ji je njegova otožnost mar? Zvedava osoba!

Pavlina: Morebiti nesrečna ljubezen?

Ivan: Da, morebiti — sanjar je bil, sanjar. — Z ljubeznijo je vstajal, z ljubeznijo se je podajal k počitku —

Grdin (tiho): Molči vendar —

Ivan (se ne zmeni za-nj): Zraven pa je piskal na flavto, je pil mandeljnovo mleko, in je zdihoval po stokrat zaporedoma: Ah, Ivan, ta nesrečna ljubezen me bode kmalu pokopala!

Grdin (tiho): Ali ti čem usta hermetično zapreti?

Ivan: Ne razumejem! — In kadar je tako vzdihaval, je pel sledečo pesem, spremljevaje se s flavto:

Ljubca moja, kaj si st'čila,
Da ti družga ljubit' greš?

Da! Tako je vedno pel — oh, pa kako prijetno. — (Se joka.) Ah! Kar prestajati že nij bilo — vedno tista „ljub'ca moja!“

Pavlina (se joka): Je-li mogoče! Jaz uzrok —

Grdin: Tolaži se, dete — on je srečen — vpokoji se —

Pavlina: O nikdar —

Grdin: Albert bo —

Pavlina: Ne govorite mi o nobenem drugem — jaz grem v svojo sobo — sama moram biti — sama —

Ivan (teče k vratom, ter jih odpre): Ali vas spremljam, gospá? (Pavlina odide.)

Grdin: Da mi listnice ne pozabiš.

Ivan: Ne bom je ne! saj je stalo na njej zapisano: V spomin! — ampak sliko mi pa le dajte —

Grdin: Odkupim ti jo — (mu da denarja). Na! (Gre za Pavlino.)

Ivan: Dva tolarja? No s tako odkupnino smem biti zadovoljen.

Štirinajsti prizor.

Ivan, potem Prostin.

Ivan: Starca sem odpravil — ampak mladi! Mi bode li hotel dati listnico? Ako še nij iztikal po žepih, potlej je že še upanje — a če pa je iztikal —

Prostin (urno vstopi): Ivan! Ivan!

Ivan (na stran): Je že iztikal!

Prostin: Kako je prišla ta listnica meni v žep? Kje je moj medaljon? Kaj je to?

Ivan: I bog se me usmili — meni k srcu priraščena listnica — kako sem jo iskal! Kako sem vedno povpraševal: kje je moja listnica?

Prostin: Tvoja listnica? Ali je tvoja?

Ivan: Spomin od nekega gospoda!

Prostin: Od nekega gospoda? Mož ti jo je dal, neki mož?

Ivan: Da, vsaj bril se je vsaki dan.

Prostin (na stran): Moji listi v rokah nekega moža, nekega tekmeča! — To je bil tedaj vzrok, da je bila tako mrzla, da je besedo prelomila? (Na glas.) Kako se je zval?

Ivan: Kako se je zval — čakajte no, kako že? — Ah gospod, imen si jaz kar ne morem zapomniti. — Stojte no — i neko tuje ime je imel —

Prostin: Morebiti je v tej listnici — čisto prav. — Karta! Filip Grdin? Pa si rekel tuje ime —

Ivan: O, je veliko tujih Grdinov —

Prostin: In kje pa je — kje?

Ivan: Kje? — O!

Prostin: Nekje že mora biti.

Ivan: Biti? — O ne!

Prostin: Lepo te prosim —

Ivan: Bil je bil, pa je šel v sveto večnost — (se joka) oh!

Prostin: Mrtev?

Ivan: Kakošen pa! — Ah! Zaradi tega tudi več ne služim pri njem.

Prostin: Mrtev! — Tedaj se ne morem maščevati nad njim. — (Sede na stol.)

Ivan (na stran): Maščevati se, nad Grdinom? Kaj mu je pa Grdin storil?

Petnajsti prizor.

Prejšnja, Lizika.

Lizika (pride iz števil. 4.): Ali si tukaj, Ivan!

Ivan: Na, še tebe je bilo treba.

Lizika: Ali se mora vedno letati za teboj? Tukaj imaš list — nesi ga — na! (Mu da list.)

Ivan (tiho): St! st!

Lizika: Gospodu Albertu k zlatemu grozdu. Mudi se!

Ivan: Pa jaz imam ravno razgovor z nekom važen razgovor —

Lizika: S kom?

Ivan: Z nekim tovarišem!

Lizika: Stem-le elegantnim človekom? — Na, gotovo se je danes v praznje oblekel.

Ivan: Kuhar je, ti ljudje imajo zmirom dober ukus.

Lizika: Zdaj pa glej, da se spraviš.

Ivan: Oh, ko bi ti hotela iti mesto mene.

Lizika: Ti lena stvar ti!

Ivan: O len ne, bog ne daj!

Prostin (se vzbudi iz svojih sanj): Kdo pa je tukaj? — Kaj pa je?

Ivan (hitro k njemu stopi): E nič tacega — vaša milost — Lizika je, moja deklica, saj veste, ki sem danes zdihoval o njej —

Prostin (stopi v sredo): A! tvoja ljubica?

Ivan: Da, gospod! Dozdaj še hišina.

Prostin: Čestitam ti — (Prime Liziko za brado.)

Lizika (zasmehujoč): Lejte, lejte, gospoda kuharja.

Ivan (na stran): Pa to on imenuje meni čestitati? (Glasno.) Prosila me je, da bi ji pomagal neko pismo nesti. Po dnevi ne pozna prav ulic — ker ima le v temi svoje proste ure. — (Tiho.) Ali dovolite gospod, da jo spremim?

Prostin: No, le pojdi v božjem imenu!

Ivan (tiho): Lepo hvalo! (Glasno.) Pojdi, Lizika! (Tiho njej.) Kuhar je kakor na žrjavici! (Odideta.)

Šestnajsti prizor.

Prostin, potem Grdin.

Prostin: Grdina rajša imeti, kakor mene! Moja pisma mu žrtvovati! (Pregleduje pisma.) Vse, vse! — Le enega si nij ohranila. — (Čita.)

Grdin (stopi s palico in klobukom iz štef. 4): Ko bi jaz le vedel, kje je listnica — pa še Ivan — (Zagleda Prostina.) Ah! to je pa oni mladi mož. — A kaj hudiča drži v rokah? Če smem verjeti svojim očem, je moja listnica — našel jo je, pa jo je spravil. (Mu stopi bližje.) Gospod —

Prostin: Gospod —

Grdin: Veseli me, da vas morem pozdraviti, in žal mi je, da vas moram motiti. — A ne napejajte dalje svoje bistrournosti. — Jaz sem lastnik —

Prostin: Lastnik?

Grdin: Mislil sem, da sem jo zgubil — pa mi jo slučaj pokaže v vaših rokah.

Prostin: Kaj pa?

Grdin (kaže listnico): Tisto-le —

Prostin: Ta listnica je vaša? — Kako se zovete, gospod?

Grdin: Grdin, gospod!

Prostin: Vi, Grdin?

Grdin: Da, jaz Grdin!

Prostin: Pa niste mrtvi?

Grdin: Ko bi bil mrtev, bi ne zahteval listnice od vas, zdaj jo pa zahtevam, kakor vidite.

Prostin: En trenotek, gospod — v tej listnici so listi, ki zahtevajo pojasnila med nama. Vi me razumejete — (Mu da svojo karto.)

Grdin: Leopold Prostin! — Vi ste Prostin?

Prostin: Da, gospod.

Grdin: Pa niste mrtvi?

Prostin: Gospod, z menoj ne boste uganjali šale — govorite! Kdo vam je dal ta pisma! Ne morem si misliti, da bi jih Pavlina —

Grdin: Gospod, ona dama se misli zopet Himenu vreči v naročje; pustite jo tedaj pri miru, mene pa tudi!

Prostin: O, tega pa nikar ne mislite — Vi, gospod, vi ste mi jo z intrigami in obrekovanjem izneverili — to mi boste poplačali.

Grdin: Gospod, povedati vam moram —

Prostin: Jaz vam moram tudi povedati (ga prime za rame) da je eden od naju preveč na svetu.

Grdin: Moja malenkost ne.

Prostin: Gospod, vi niste poštenjak.

Grdin: Gospod, jaz iščem ostro besedo, da jo vam v zobe povem.

Prostin: Gospod, varujte se, moje potrpežljivosti je kmalu konec. (Ga trese.)

Grdin: Gospod, ali mislite, da sem kako drevo?

Prostin: Vtegnil bi priti v izkušnjava, da bi vašo starost pozabil.

Grdin: Dal vam bom priložnost, da se je boste spominjali.

Prostin: Tedaj sprejmete?

Grdin: Sprejeto —

Prostin: Tedaj vas bom čakal čez četrte ure tukaj, in sicer z orožjem.

Grdin: Le pričakujte me!

Prostin: Dobro! (Odide v šte. 6.)

Sedemnajsti prizor.

Grdin, Ivan.

Grdin: Če ta tepec misli, da se bom ž njim v dvoboj podal, se zelo moti. — Jaz sem ga napadel, in to zadostenje meni zadostuje, če pa njemu nij dosti, naj si pa pomaga! — Jaz se hočem te stvari popolnoma ogniti in se zaprem v svojo sobo.

Ivan (priteče): U! sape mi zmanjkuje —

Grdin: Ti nesramni lažnjivec ti! Le bližje!

Ivan: Vsi rudeči ste gospod — i kaj vam pa je, da se tako rudeče svetite?

Grdin: Rudeč ali ne rudeč — kaj si me nalagal, he? — Ali je gospod Prostin mrtev, kaj?

Ivan: Ali nij?

Grdin: Ravnokar sem govoril ž njim. Ti nesramna stvar ti, ti si v zvezi s človekom, ki bi me rad umoril.

Ivan: Jaz? Kako je to? — Umo —

Grdin: Da, umoriti me hoče!

Ivan: Ti mesar ti!

Grdin: Na dvoboj me je pozval.

Ivan: Tedaj le po njem!

Grdin: Kaj pa misliš?

Ivan: Oh, da bi bil jaz zraven! — O, to je dobro, da me nij bilo zraven —

Grdin: Stoj, meni je nekaj na misel prišlo —

Ivan: Nij mogoče!

Grdin: Kmalu ima priti oni pretepalnik —
Tukaj imaš mojo palico — (Mu da palico.)

Ivan: Ali vam je ta palica na poti?

Grdin: Pet tolarjev, če ga pretepeš.

Ivan: Koga? Njega? — Prostina?

Grdin: Stolci ga, da ti bo na kup zlezal —

Ivan: Na kup. To se ne spodobi — Dovolite —

Grdin: Da, dovoljujem — zapovedujem celo. — To, če se prav premisli, je njemu na korist. V dvoboju bi ga vtegnil kaj poškodovati — tako pa —

Ivan: Premislite gospod, to je zelo kočljiva stvar. —

Grdin: Da! Jaz ravnam zelo obzirno, ker ne želim njegove smrti — Jaz sem zadovoljen, ako mora biti štirinajst dnij v postelji.

Ivan: Pa pet tolarjev, pravite, gospod —

Grdin: Da, pet tolarjev, pa še Liziko zraven.

Ivan (na stran): Ko bi ga tako mogel natepsti, da bi se ga ne dotaknil.

Grdin: Ali se obotavljaš? Mar si strahopetnež?

Ivan: Gospod, ko bi vi ne bili moj gospod, vi bi se prepričali — Strahopetnež? Uj, to je grdo! Pet tolarjev pa Liziko mu čem iz hrbta zbiti, da ne bo videl ne slišal več!

Grdin: Tedaj se smem zanesti ná-te?

Ivan: O popolnoma!

Grdin: Tam-le za durimi bom poslušal —

Ivan: Pokazati se vam pa nij treba —

Grdin: Bodi brez skrbi! (Odide v šte. 4.)

Osemnajsti prizor.

Ivan.

Ivan (sam): Hm! hm! ej ej! — Svojega lastnega gospoda naj bi pretepel? — Ti črna duša ti, kaj od mene zahteva! Kar vse mi miglja pred očmi! — Moža, ki me oblači, pere, živi in obuva, bi jaz tepel! Ne, o ne, nikakor ne! Gospod Grdin, vas bom uže prekanil! (Gre k števil. 4. in gleda skozi ključavnico.) Tu-le stoji — pa poslušaj. Pa kako na ušesa vleče. — Pa ga dajmo malo prevariti s praznim glasom, no, in posnemajmo Prostina! (Na glas, tik durij.) Gospod Prostin! tu ne smete noter. Kaj pa hočete tu notri, gospod Prostin? (S Prostinovim glasom.) Gospoda Grdina? (S svojim glasom.) Z gospodom Grdinom ne morete zdaj govoriti. (S Prostinovim glasom.) Kdo mi bo branil. (S svojim glasom na glas.) Jaz, gospod, v njegovem imenu! (S Prostinovim glasom.) Jaz moram noter! (S svojim glasom.) Jaz pa pravim, da ne. (S Prostinovim glasom.) O saj vidim, da tvoj gospod svoj nos skozi duri vtika. (S svojim glasom.) Naj ga vtika, kamor ga hoče, to vam nič mari. (S Prostinovim glasom.) Povej mu, da ga zaničujem, da je plašljivec, čuk, taterman — (S svojim glasom.) Vi ste to, vi, pa ne on — (S Prostinovim glasom.) Ne-

sramnež, to boš plačal. (S svojim glasom.) Gospod, ne dotaknite se me! (S Prostinovim glasom.) Na, tu-le imaš. (Si da klofuto.) — Na, le čakaj! ti capin ti, to mi boš plačal — Ná! Ná! Ná! (Tepe s palico po blazini.)

Pesen.

(Mel. Zbor iz Hugenotov.)

Blisk in strela, čakaj, to te bo bolelo —
 Prosil milost' boš, da bo vse krog donelo,
 Te bom strojil, barval ti kožo na plavo
 Da v barvah raznoterih se zabliščiš.

Boš mi plesal,
 Čakaj, jaz te bom potresal,
 Zamašiti usta ti brezbožna čem —
 Krvav
 Mi boš
 Takoj!

Bom učil te pokojne ljudi motiti,
 Da v naglosti ti zgine pogled in posluh! —

(Tolče po taktu po pohištvu in je konci začne prebračati.)

Devetnajsti prizor.

Ivan, Grdin.

Grdin (odpre varno duri in ga začuden gleda):
 Kaj pa delaš?

Ivan (ga gleda): O!

Grdin: Vse hišno orodje boš pokončal.

Ivan: Moram se malo ohladiti, gospod!
Žolč si moram popolnoma izprazniti — to je za
dodatek.

Grdin: Ali je dobil dosti po grbi?

Ivan: Več ko dosti. Ni mogel več stati, ne
sedeti, ne hoditi.

Grdin: Kako je pa potem ven prišel?

Ivan: Kako? Krevljaje, z ostankom ene noge.

Grdin: Ali si mu kaj razbil?

Ivan: Nekaj, tam pa tam malo —

Grdin: Sicer je pa to tvoja stvar. — Saj
veš, da meni nij nič mari.

Ivan: Da le daste tistih pet tolarjev, pa
se vam nij treba nič brigati.

Grdin: Že prav — kar se je obljubilo —
(Išče po žepu, Ivan leze do srednjih vrat.) Zdaj pa
hitro v drugo stanovanje. — Lizika je uže šla po
voz — potem pa —

Ivan (pri durih): Na, za božji čas, zdaj prihaja
pa óni; meni bo umreti! (Skrije se za plašč, ki visi
na obešalu.)

Grdin (šteje denar): Kajti ko bi gospod Pro-
stin zvedel da sem —

Dvajseti prizor.

Grdin, Prostin, Ivan (skrit).

Prostin (zagleda Grdina): Ah, on je! (Gre proti njemu.)

Grdin (misleč, da se obrne k Ivanu): Ná, dečko, to imaš na račun — (Zagleda Prostina.) Ah! bog mi pomagaj! (Hoče iti.)

Prostin (ga zadržuje): En trenotek, gospod —

Grdin: Gospod, meni vse to nij nič mari. — (Hoče iti.)

Prostin: Dovolite! (Ga drži.)

Grdin: Ne za toliko ne, — na mojo čast —

Prostin (kakor zgoraj): A gospod, po smešnem prizoru —

Grdin: Ki meni nič mari nij — (Kakor zgoraj.)

Prostin (kakor zgoraj): Ne, jaz vas ne izpustim, predno —

Grdin (kakor zgoraj): Ponižni sluga —

Prostin (kakor zgoraj): Tedaj pustite, da se vsaj opravičim —

Grdin (začuden): Opravičiti se hočete?

Prostin: Domišljjal sem si nespametnež, da ste vi moj tekmeč —

Grdin (na stran): Njegov tekmeč? Kaj blede?
— Ali ga je Ivan v glavo zadel?

Prostin: In bil bi še zdaj v tej zmoti, ko bi me ne bil moj prijatelj Albert —

Grdin: Albert?

Prostin: Da, ravnokar sem bil pri njem.

Grdin (ga gleda pod noge): Ali peš?

Prostin: Skočil sem bil k njemu, da bi mi bil orožje posodil.

Grdin: Skočil? (Na stran.) Pa nij videti, da bi bilo na njem kaj razbito?

Prostin: Tam sem izvedel, da sta si v rodu, in da je on pravi Grdin —

Ivan (skrit): Dva grdina?

Prostin: S kratka, da smem še imeti upanja, da dobim vašo stričnico.

Grdin: Mojo stričnico? Nikakor ne, gospod! (Oponaša.) Plašljivec, čuk, taterman! O! O!

Prostin: Ali —

Grdin (hoče iti): Kratko vam povem, gospod, jaz nimam časti, vas poznati in je tudi ne želim. — (Hoče iti.)

Edenindvajseti prizor.

Prejšnja, Pavlina.

Pavlina (prihiti): Moj bog! kaj se pa godi tukaj?

Grdin: Idi proč, dete! to nij tvoja stvar.

Pavlina (zagleda Prostina): Moj bog! Leopold — Vi?

Prostin: Pavlina!

Pavlina: Tedaj niste mrtvi?

Grdin (za-se): Žalibog, še na pol ne!

Prostin: Pavlina, vi ste me krivo sodili, pa me vendar še ljubite, kaj ne da?

Grdin: Nikar ne mislite, sovraži vas!

Prostin: Pa tega nijsem zaslužil! Naj se vam je zdelo, kar se je hotelo, jaz svojo nedolžnost lehho dokažem —

Grdin: Nič ne deje! Ona je zaročena z mojim bratrancem.

Prostin: On se jej je odpovedal —

Grdin: Kaj?

Prostin (mu da list): Sprejemši ta-le list —

Pavlina (na stran): Moj list.

Ivan (skrit): Ki sem ga jaz lastnoročno nesel.

Grdin: Je-li mogoče?

Prostin: Mislila je, da sem mrtev — objokavala je mojo osodo, ter je prisegala, da ne bo nikdar soproga kakega drugega. (Smehljaje se.) Da da! gospod Grdin, lepa reč o smrti —

Grdin: Ne bom tega dalje preiskaval.

Pavlina: Tedaj strijček, bomo pa rajš živeli — srečno živeli. — (Poda Prostiru roko.) Kaj mislite?

Grdin: Jaz mislim —

Dvaindvajseti prizor.

Prejšnji, Lizika.

Lizika: Voz je že tukaj!

Grdin: Naj se le zopet odpelje — drugače se je obrnilo.

Lizika: Tem bolje! to me veseli.

Grdin: Pa zakaj te to veseli, če te smem vprašati.

Prostin: Mislim, da uganem: moj sluga gleda za njo, kakor se mi zdi.

Grdin: Čudno, moj tudi.

Ivan (na stran): Štiri oči pa ena sama ljubica!

Lizika (na stran): Še drug ljubitelj? —
Lejte, lejte!

Pavlina: Lizika naj voli —

Lizika: Jaz poznam samo enega, milostna
gospá — sicer pa škoditi ne more, če si tudi
druzega pogledam.

Ivan (na stran): Hè, tako pametno govori.

Grdin: Pokličiva oba. — Bog vé, kje je
moj sluga?

Ivan (na stran): Oh, da bi le tam ne bil,
kjer je.

Prostin (gre k vratom): Jaz bom svojega
poklical.

Grdin (ravno tako): Jaz tudi.

Prostin (kliče ven): Ivan!

Ivan (za plaščem): Pridem precej.

Grdin: Ivan!

Ivan (z debelim glasom): Pridem precej!

Grdin: Od kod pa vendar prihaja ta glas?
(Stika za plaščem in izvleče Ivana za uho.) Kaj, kukal
si, pa poslušal?

Ivan: O, joj joj!

Prostin (ga za drugo uho prime): Kaj, poslušal
si, pa kukal?

Grdin: Oprostite, gospod, vi mojega slugo
za ušesa vlečete —

Prostin: Oprostite, vi vlečete mojega.

Grdin: Je-li mogoče?

Prostin: Mislila je, da sem mrtev — objokavala je mojo osodo, ter je prisegala, da ne bo nikdar soproga kakega drugega. (Smehljaje se.) Da! da! gospod Grdin, lepa reč o smrti —

Grdin: Ne bom tega dalje preiskaval.

Pavlina: Tedaj strijček, bomo pa rajši živeli — srečno živeli. — (Poda Prostinu roko.) Kaj mislite?

Grdin: Jaz mislim —

Dvaindvajseti prizor.

Prejšnji, Lizika.

Lizika: Voz je že tukaj!

Grdin: Naj se le zopet odpelje — drugače se je obrnilo.

Lizika: Tem bolje! to me veseli.

Grdin: Pa zakaj te to veseli, če te smem vprašati.

Prostin: Mislim, da uganem: moj sluga gleda za njo, kakor se mi zdi.

Grdin: Čudno, moj tudi.

Ivan (na stran): Štiri oči pa ena sama ljubica!

Lizika (na stran): Še drug ljubitelj? —
Lejte, lejte!

Pavlina: Lizika naj voli —

Lizika: Jaz poznam samo enega, milostna gospá — sicer pa škoditi ne more, če si tudi družega pogledam.

Ivan (na stran): Hè, tako pametno govori.

Grdin: Pokličiva oba. — Bog vé, kje je moj sluga?

Ivan (na stran): Oh, da bi le tam ne bil, kjer je.

Prostin (gre k vratom): Jaz bom svojega poklical.

Grdin (ravno tako): Jaz tudi.

Prostin (kliče ven): Ivan!

Ivan (za plaščem): Pridem precej.

Grdin: Ivan!

Ivan (z debelim glasom): Pridem precej!

Grdin: Od kod pa vendar prihaja ta glas? —
(Stika za plaščem in izvleče Ivana za uho.) Kaj, kukal si, pa poslušal?

Ivan: O, joj joj!

Prostin (ga za drugo uho prime): Kaj, poslušal si, pa kukal?

Grdin: Oprostite, gospod, vi mojega slugo za ušesa vlečete —

Prostin: Oprostite, vi vlečete mojega.

Vsi: Kako?

Ivan: Oh, da bi bilo le uže konec tega vlečenja.

Drugi: Kaj pomenja to?

Ivan (poklekne): Ah, milostiva gospoda — dobri gospod Grdin, ljubi gospod Prostin — vse vama bom povedal — jaz nijsem prav ravnal. Jaz nijsem bil z enim gospodom zadovoljen, zato sem si pa še družega izvolil; pa ne bom nikdar več tega storil, samo zdaj mi izkažite še milost, oh, milost, milost, preljuba gospoda!

Grdin: Ha! ha! Pomilostiva ga, gospod Prostin, da bo vsaj molčal.

Prostin: Iz srca rad, saj se imam njegovim budalostim zahvaliti za svojo srečo.

Ivan: O če je pa tako, imam pa še veliko sreče za gospode v glavi.

Grdin: Tedaj, cesarju, kar je cesarjevega — tukaj je podoba vaše ljubice — (Iz vleče pipo iz žepa.)

Prostin: Tukaj pa (iz vleče nočno kapo) vaš spomin.

Oba (gledata reči): Ha! ha! ha!

Ivan: Ha! ha! ali jaz ne bom ničesa dobil?

Grdin (prime Liziko za roko): O, bog ne daj, — zaslugi venec, Lizika naj te venča! — to ti bodi kazen!

Ivan: Skušal jo bodem poterpežljivo prenašati.

Finale.

Nij dobro dvema služen biti,
Posvétim enemu se lé
Jaz hočem službo pokloniti
Le vam, gospodje in gospé!
Poslušen bom na slednji mig,
Bom priden, zvest brez vseh spodtik.
Ko bo gospod me klical moj,
Bom tù tekoj!

Vsi:

Poslušen bo na slednji mig,
Ko ga pozove kdó,
Koj tukaj bó!

(Zastor pade.)

